

EDICT

wegen des

Südpreußischen Incolats

oder

wegen Befähigkeit zu adlichen Gütern
in Südpreußen.

EDYKT

względem

Indigenatu Południowo - Pruskiego

czyli

prawa do posesysyi dobr szlacheckich w prowincyi
Prus - Południowych.

w Poznaniu,

w Drukarni Jerzego Dekkera Jego Królewskiej Mości
Drukarza Sekretnego Nadwornego.

224947

III
—
—

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen,
rc. rc. rc.

My Frydrych Wilhelm, z Bożey Łaski Krol Pruski,
&c. &c. &c.

Haben schon durch Unser Edict vom 4ten Julii v. J. verordnet, daß zum Civil-Besitz und Erwerb adelicher Grundstücke in Südpreußen bloß adeliche Personen berechtiget seyn sollen.

Zur Conservation Unsers getreuen Adels bei seinen Gütern, haben Wir aber auch noch beschlossen, ein besonderes Inkolat oder Indignat für Südpreußen zu stiften, ohne welches auch Unserm Adel daselbst der Civil-Besitz adelicher Güter nicht erlaubt seyn soll.

Dieses Inkolat nach Verhältnis der Umstände zu verleihen oder zu versagen, so wie auch Conzessionen zum Besitz bestimmter Güter zu erteilen, behalten Wir Uns vor.

Damit aber die Grundsätze, nach welchen bei dem Erwerbe adelicher Güter die Befähigung beurtheilet werden soll, feststehen und zu Jedermanns Kenntniß gelan-

Ustanowiliśmy już Edyktem Naszym podnia⁴ Mieś. Lipca roku przeszłego wydanym, że do possessyi obywatelskiej i nabycia gruntow i dobr szlacheckich w prusach południowych nikt nie ma mieć prawa, jak tylko osoby szlacheckie.

Do utrzymania Szlachty wierney Naszey przy dobrach swych, raczyliśmy ustanowić wcale osobny Inkolat czyli Indygenat dla prowincyi Prus południowych, bez ktorego i inney Szlachcie Naszey possessya obywatelska dobr szlacheckich tam niema być dozwolona.

Nadanie i wedle okoliczności odmowienie tego Indygenatu, jako też wydawanie koncessow do nabycia własności dobr nazwiskiem przytym wyszczegulnionych Nam warujemy.

Ażeby zasady, podług ktorych przy nabywaniu dobr szlacheckich o dozwoleniu prawnym do ich własności, pewnemi byli i stałemi, a zas do wiadomości każdego przyszl My

gen mögen, haben Wir solche durch die gegenwärtige Verordnung zu bestimmen für nöthig erachtet.

§. 1.

In Südpreußen sollen nur diejenigen adeliche Güter zu besitzen oder zu erwerben berechtiget seyn, die in dieser Provinz das Recht der Besitzfähigkeit haben.

§. 2.

Dafür wollen Wir nur geachtet wissen:

- a) Diejenigen, welche im wirklichen Besitz adelicher Güter zur Zeit Unserer ersten Bekanntmachung der Provinz Südpreußen, also am 25ten März 1793 daselbst gewesen sind, sie mögen sich in diesem Besitz, Kraft des vor der Besitznehmung statt gehabten allgemeinen polnischen Indignats, oder auch aus besonderer Concession dergestalt befunden haben, daß ihr Besitz schon damals als legal anzusehen war.

Diejenigen von der letzten Klasse, deren Besitz schon vor dem 25ten März 1793 als legal nicht angesehen werden konnte, sind schuldig, binnen 6 Monaten vom Tage der Publication dieses Edicts an, das Infolat nachzusehen, worauf wir denn nach Befinden der Umstände entweder das Infolat, worunter allezeit eine allgemeine Befugniß, adeliche Güter zu erwerben, verstanden wird, oder eine Concession, die sich nur auf den Besitz oder Erwerb bestimmter Güter erstreckt, zu ertheilen oder abzuschlagen, Uns vorbehalten.

Eben so soll es mit denjenigen gehalten werden, die in der Zwischenzeit vom 25ten März 1793 bis zum Tage der Kundmachung dieses Edicts zum Besitz adelicher Südpreußischer Güter gelangt sind.

Für Besitzfähig erklären Wir ferner

- b) alle diejenigen Westpreußischen von Adel, welche zur Zeit Unserer Wiederbekanntmachung von Westpreußen, also am

następującym Edyktem punkta niniejszeu łozyc i przykazać raczyli.

§. 1.

W Prusach południowych tylko ci dobra szlacheckie posiadać albo nabywać mogą, którzy podług praw tej prowincyi od dawności właściwiczich dozwoleń do tego mają.

§. 2.

Za takich mieć chcemy:

- a) tych, którzy w czasie zaboru prowincyi prus południowych od Nas wypowiedzianego więc 25. Marca 1793 w aktualney dobr szlacheckich possessyi tam byli, bądź że ich possessye mocą Indygenatu powszechnego polskiego przed zaborem ważnego, bądź też za osobnymi koncessami w takim stanie się znajdowały, że prawa legalne possessyi już w ten czas im przyznawano.

Zninieyszey klasy ludzie to jest ci ktorzy prawa possessjonalne za legalne przed dniem 25. Marca 1793. uznane być nie mogły, w czasie 6. miesięcy rachując od dnia publikacyi tego Edyktu upraszać muszą Indygenat, przez to się zawsze rozumie prawo powszechne do dobr szlacheckich nabywania, albowi też o koncessyą starać się powinni, do possessyi pewnych i wyszczególnionych dobr tylko służyć mogącą, ktorey udzielać lub ją odmawiać Nam zachowujemy.

Toż samo też i na tych się rozciąga którzy od 25. Marca 1793. aż do dnia obwieszczenia tego Edyktu possessyą dobr szlacheckich w południowych prusiech nabyli

Za takich którzy prawo do possessyi mają uznajemy.

- b) Wszystkie osoby szlacheckie prus zachodnich, ktore od czasow odzyskania dla Nas prus

13ten Sept. 1772 in wirklichen Besiß adelicher Güter in Westpreußen gewesen sind, oder von ihnen in gerader Linie abstammen, in sofern sie den damaligen wirklichen Besiß sowohl als ihre Abstammung erweisen können.

- c) alle adeliche Familien in Unsern übrigen Provinzen, welche sonst das polnische Indignat gehabt haben.

§. 3.

Alle übrige hierunter nicht begriffene Personen können in Südpreußen adeliche Güter weder durch Kauf, Erbschaft, Schenkung u. erwerben noch besitzen, wenn Wir ihnen nicht das südpreußische Infolat oder eine Concession auf einzelne Güter darin besonders erteilen. Alsdann sind sie nach den Bestimmungen des erteilten Rechts Besißfähig.

§. 4.

Die Besißfähigkeit, sie mag durch Geburt oder durch Unsere besondere Ertheilung erworben seyn, erbt nur auf Descendenten des besißfähigen Mannes, nicht der besißfähigen Frau; auf Seiten-Verwandte aber gar nicht.

Wenn die Descendenten der besißfähigen Frau oder Seiten-Verwandte schon für sich selbst das Südpreußische eigentliche Infolat haben; so erhalten sie Kraft dieses Infolats den Besiß der von der weiblichen Ascendentin oder den Seiten-Verwandten auf sie ererbten Güter, ohne dazu einer besondern Concession zu bedürfen.

§. 5.

Durch Ehe erhält die nicht besißfähige Frau eines besißfähigen Mannes bloß das Recht zum Besiß derjenigen adelichen Güter, die sie während dieser Ehe erworben, oder beim Tode des Mannes zum Wittthum be-

zueinanderhelfen. 13. Wzrzesnia 1772. Roku w possessyi aktualney dobr szlacheckich w tey ze w spomnioney prowincyi byli, albo z nich w prostey linii pochodzą, ktore dowodzą że tam aktualne possessye miały albo urodzenie swoje dokładnie wywodzić mogą.

- c) Wszystkie Famile szlacheckie w innych prowincjach państwa Naszego, ktore przedtym zawsze miewały Indygenat polski.

§. 3.

Wszystkie zas osoby takowych prerogatyw na siebie rozciągac nie mogące dobra też szlacheckie w prusiech południowych ani kupnym sposobem ani dziedzicznym lub w darowiznie i. t. d. nabywac nie mogą albo posiadac, procz osob Indygenatem południowo-pruskim albo koncessyą na szczegulne dobra, od Nas zaszczyconych, ktore zatym uczestnikami prawa tego zostaną.

§. 4.

Prawo do possessyi, urodzeniem lub osobnym nadaniem Naszym nabyte potomstwo męża possessyonata tylko dziedziczny, a nie potomstwo żony, na pokrewienstwo zaś lub powinowactwo poboczne wcale nie.

Potomstwo żony prawo do possessyi mającey, albo i krewni poboczni Indygenat właściwy połudnowo pruski posiadający, mocą tego Indygenatu possessyą dobr z pokrewienstwa linnii gornej białogłowskiey lub z powinowactwa na nich spadłych mieć je mogą bez koncessyi osobney.

§. 5.

Żona do possessyi prawo nie posiadająca męża takiego ktory ma to prawo, przez związek małżenski jedynie na te dobra szlacheckie prawo possessyi korzysta ktore pod czas mał-

kommen hat, und zwar nur, wenn sie von adelicher Geburt ist.

Die besizsfähige Frau eines nicht besizsfähigen Mannes verliert durch diese Ehe, und namentlich die Tochter eines Incolats-Besizers durch die Heirath mit einem Manne der das Incolat nicht besizt, ihr eigenes Incolatrecht zwar nicht; jedoch sollen blos adeliche Frauenzimmer, wenn sie wieder einen adlichen Mann heirathen, das Recht haben, mehrere adliche Güter an sich zu bringen.

§. 6.

Geseßliche Erbfolge, testamentarische Erbeinsetzung, Erbverträge, Schenkungen u. d. gl. gewähren keine Besizsfähigkeit. Um diese zu erlangen, muß Incolat oder Concession binnen 6 Monaten bey der Behörde nachgesucht und vorgebracht, im Fall der Verweigerung aber, das Gut alsdann an einen Besizsfähigen verkauft werden.

§. 7.

Eben so wie bei dem Erwerb und Besiz adlicher Güter, soll es auch bei den geistlichen und weltlichen Präbenden, Kanonikaten und Benefizien jeder Art, mit denen adeliche Güter verbunden sind, gehalten werden; so, daß diejenigen, welche zum Genuß solcher Benefizien gelangen, die Besizsfähigkeit durch Geburt oder Unsere Ertheilung haben müssen.

§. 8.

Um Uns zu versichern, daß diesem Unsern Incolats-Edikte gehörige Folge geleistet werde, erklären Wir hierdurch: daß kein Kontrakt über An- und Verkauf adelicher Güter in Süd-Preussen eher irgend eine Gültigkeit und verbindliche Kraft haben soll, bevor nicht derselbe bey der Landes-Regierung des Departements zur Konfirmation eingereicht und von dieser wirklich konfirmirt ist, so daß also die Schließung des Kontrakts und seiner Einreichung zur Konfirmation zwar die Kontrahenten

ženstwa są nabyte, albo gdy dożywociem wdowim po śmierci męża jej są zapisane, i to nawet tylko kiedy ona jest urodzenia szlacheckiego.

Żona z prawem possessyi a zwłaszcza Corka possessyonata za mężem takim ktoremu prawo to nie służy, własny Indygenat swoy nie utraci w takim małżeństwie, wszak że tylko szlachcienki kiedy znowu za szlachcica idą prawo mają do nabywania innych dobr szlacheckich.

§. 6.

Sukcessya prawna, zapisy testamentowe, kontrakty w tajemney sukcessyi, donacye i. t. d. wszystko to żadnego prawa do dobr possessyi tu nie nadaje, ponieważ na dostąpienie tego prawa o In digenat lub koncessyą w 6 miesiącach u Instancyi przepisanej się dopraszać, a otrzymawszy do forum także przeznaczone oddać trzeba, niechący tego, dobra innemu prawo possessyi mającemu przedać powinien.

§. 7.

Tak z nabywaniem i własnością dobr szlacheckich tak też z duchownemi i świeckimi prebendami kanoniami i beneficyami wszelkiego gatunku z dobrami szlacheckimi połączonemi się zachowuje, albowiem chcący mieć użytek z takowych beneficyow prawo do possessyi z urodzenia lub nadania Naszego powinien posiadać.

§. 8.

Zabezpieczając należyte posłuszeństwo Naszemu Edyktowi względem Indigenatu deklarujemy, iż żaden Kontrakt kupna i sprzedaży dobr szlacheckich w prusiech południowych nie waży, i nikogo nie wiąże poty, poki nie jest podanym do Regencyi prowincjonalney tamtecznego departamentu, gdzie aktykowany i roborowanym zostanie, poprzedzająca umowa względem Kontraktu i podanie onegoż do Konfirmacyi jednak aż do Konfirmacyi nastąpioney kontrahentow wiąże między sobą tak dalece,

dahin unter sich bindet, daß einer wider Willen des andern von dem Kontrakt in der Zwischenzeit bis die Bestätigung erfolgt ist, nicht abtreten könne, eine förmliche Klage aus dem Kontrakt aber und die Civil-Wirkungen desselben nicht eher statt finden, als bis er wirklich konfirmirt worden ist.

Es sollen aber die Landes-Regierungen dergleichen Kontrakte nicht konfirmiren, noch weniger auf den Grund derselben die Verreichung eines Guts vornehmen, als nach vorheriger genauer Prüfung, sowohl in Absicht des Infolats, als in Ansehung des Inhalts des Kontrakts selbst; und damit sie zugleich versichert seyn mögen, daß einem dergleichen Kauf auch keine auf das Allgemeine Landes- und Polizen-Interesse Bezug habendes Hinderniß im Wege stehe, sollen sie jedesmal von den Interessenten die Beibringung eines Attestes des Land-Raths darüber fordern, und ohne Beibringung eines solchen Attestes weder Konfirmiren noch Verreichung vornehmen.

§. 9.

Wer ein adeliches Grundstück erwirbt, muß binnen Jahresfrist bei der Landes-Regierung, in deren Bezirk es belegen ist, sich zur Ableistung des Vasallen-Eides melden, im Fall eines Kaufs den Kontrakt darüber zur Konfirmation einreichen, und zugleich seine Besitzfähigkeiten nachweisen; widrigenfalls soll alsdann der Fiskus wider ihn excitirt werden, und der Schuldige Einbüßert Dukaten Strafe erlegen.

Wird die Besitzfähigkeit nicht dargethan, so soll die Regierung ihn durch ein förmliches Erkenntniß verurtheilen, das Gut binnen Sechs Monaten einem Besitzfähigen zu überlassen; Falls aber diesem Erkenntniß nicht genügt wird, das Gut öffentlich anschlagen.

Bevor nicht die Besitzfähigkeit erwiesen ist, darf die Regierung weder den Verreich ertheilen, noch den Vasallen-Eid abnehmen.

§. 10.

Damit auch Niemand ohne Besitzfähigkeit unter dem Namen eines Besitzfähigen adliche Güter erwerbe und besitze, soll durchaus kein anderer Eigenthümer oder

że jeden bez zezwolenia drugiego tym czasem ugody odstąpić nie może. A zas akcyja sądowa z niedotrzymanego Kontraktu, i podług praw cywilnych ztąd wynikające szkody nikogo trafić nie mogą aż po konfirmacyi aktualney.

Regencye krajowe prowincjonalne na kontrakty takowe konfirmacye nie wydawać, ani na fundamencie ich zlewek posesysyi jakiegokolwiek uznawać, owszem wyexaminowawszy w przod wszystko jak naylepiey co do Indygenatu, na treść zatym i punkta Kontraktu samego uważać będą. Aby razem zapewnionemi zostały o nie zachodzącey przeszkodzie w takim kontrakcie ku dobru krajowemu i politycy powszechney One zawsze żądać będą zaś wiadczenie interessentom od Landrata nadane, gdy bez okazywania zaświadczenia takiego ani Konfirmacyi wydawać ani zlewku uczynionego aktykowac nie mogą.

§. 9.

Nabywający grunt szlachecki, w czasie roku jednego u Regencyi tey gdzie tenże grunt położony do przysięgi Wasalow się zameldować, Kupujący Kontrakt do konfirmacyi wraz z wywodem praw swych do possessyi podawac powinien. W Kontrawencyi Fisk na nich nasadzony zostanie, a przestępnik karze 100 czerwonych złotych podpadnie.

Na to gdy prawo pozwalające possessyą nie dowodzi, Regencya natychmiast dekretem formalnym na przedaz gruntu wczasie 6 miesięcy nie mającego praw possessyi skazuje, a gdy nawet takowemu dekretowi zadosyć nie uczyni też possessyą publicznie do licytacyi podac trzeba.

Przed wywodem prawa do possessyi Regencya ani transakcyą roborowac ani do przysięgi Wazalow przypuszcć kogo może.

§. 10.

Aby też nikt prawa do possessyi niemający pod imieniem jakoby miał takie prawo dobr szlacheckich nie nabywał i nie posiadał, tedy żadną miarą

Besitzer weder gerichtlich noch außer gerichtlich anerkannt werden, als der, welchen die Akten der Landes-Regierung und künftige Land- und Hypotheken-Buch als solchen nachweisen; Nur diesem allein sollen alle aus dem Eigenthume und Besitze fließenden Rechte, Vortheile, Verbindlichkeiten und Lasten jederzeit zuerkannt werden. Keine Reverse dagegen, sie mögen beschaffen, veräußert und bescheinigt seyn, wie sie wollen, sollen gültig seyn, und in keinem Gerichte soll auf den Grund derselben eine Klage angenommen werden, sie mag auf das Eigenthum des Guts oder auf Entschädigung gerichtet seyn, vielmehr soll in einem jeden Falle eine solche simulirte Handlung ohne Wirkung seyn, als gesetzwidrig geahndet, und Fiskus deshalb aufgefordert werden.

§. II.

Die Ertheilung des Inkolats oder besonderer Konzession behalten Wir lediglich Uns unmittelbar und allein vor, so daß also die Gesuche deshalb bey Uns angebracht werden müssen. Wir werden darüber, in so fern es nöthig, das Gutachten des Uns beliebigen Departements einziehen, die Ausfertigung der Inkolats-Diplome und Konzessionen aber stets durch Unser Departement der auswärtigen Angelegenheiten besorgen lassen.

Wir befehlen Unsern getreuen Vasallen und Einsassen, die Vorschriften dieses Unsers Edicts genau zu befolgen, Unsern Regierungen und Kammern, Landrätthen, Kreis-Deputirten, Fiskalen und andern Bedienten aber darauf, daß dies geschehe, sorgfältig zu halten, und selbst sich darnach zu achten.

Urkundlich unter Unserer Allerhöchst Eigenhändigen Unterschrift und beigedrucktem Königl. Insigne.

So geschehen, Berlin, den 16ten May 1794.

(L. S.)

Friedrich Wilhelm.

Freiherr von Dankelmann. von Voss.

inny właściciel lub possessyonat ani przed sądem ani gdzie indziej za sprawiedliwego possessora nie może bydz* uznanym, jak tylko ten który w Aktach Regencyi, w Księgach ziemianskich i hypotekalnych takim się ukazuje. Takiemu tylko wszelkie z własności i possessyi wynikające prawa, korzyści, obowiązkii ciężary przyznane być mogą. Rewers żaden pod formą, excepcją i zaświadczeniem którym kolwiek niebędzie ważny, a żadna magistratura na fundamencie tym sprawy przyjąć nie może, bądź że aktor o własność dobr albo i o szkod nagrodę się dopina. Owszem w takim razie ten uczynek zmyślony za nieważny poczytany, i jako prawom przeciwny karany, a fisk na to zawołany będzie.

§. II.

Udzielanie Indygenatu lub concessyi szczegulney Naszey Osobie Naywyższey immediate warujemy, prozby więc wszelkie wtey materyi do Nas zachodzić muszą. My kiedy potrzeba się zdarzy zdanie Departamentu we dług woli Naszey w takim razie wybranego żądać będziemy, a zaś wydawanie listow Indygenatu i skryptow concessyi, na zawsze Depatamentowi zagranicznych interressow się zostawuje.

Rozkazujemy tedy Wazalom Naszym wiernym i mieszkancom przepisy Edyktu tego ściśle wypełniać, i aby to się stało Regencye i kamery Nasze Landratowie, Deputowani-Dystryktowi, Fiskały i inni Officialiści pilną mają dawać baczość, a zatym też sami podług niego zachowywać się będą.

Dla większey wiary podpisem własnym ręki Naszey i pieczęcią Naszą Krolewską przyćśnioną stwiedziliśmy.

Działo się w Berlinie dnia 16. Maja 1794.

(L. S.)

Frydrych Wilhelm.

Baron de Dankelmann. de Voss.

